

נייר עמדה

בנושא: שיפור המענה לעגונות ומסורבות גט

מוגש לוועדת החוקה, חוק ומשפט בכנסת

vhuka@knesset.gov.il

כ' אדר ב' תשפ"ב, 23 מרץ 2022

מאת ד"ר רחל לבמור, טו"ר¹

בבסיס המונח "פתרונות הלכתיים" לבעיית העגונות וסירוב-הגט, עומדים שני סוגים של פתרונות: פתרונות מניעתיים מול פתרונות של מקרים קיימים של עיגון וסירוב-גט. ההבדל המהותי בין שני סוגים אלו הוא שבית דין רבני חייב ליזום פתרון הלכתי למקרה הפרטני שעומד בפניהם, להבדיל מפתרון מניעתי שכל זוג נישאים יכול ליזום בעצמם לפני הנישואין.

במכלול הפתרונות ההלכתיים ישנו פתרון מניעתי אחד הפועל משנת 2000 במדינת ישראל. ה"הסכם לכבוד הדדי"² שחובר על ידי הרב אלישיב קנוהל ז"ל, הרב ד"ר דוד בן זזון, וטוענת הרבנית ד"ר רחל לבמור (מחברת שורות אלו), נחתם על ידי אלפי זוגות ערב נישואיהם ומאות זוגות לאחר הנישואין. בשעת עריכתו, המחברים התייעצו עם מומחים רבים, שכללו: דיינים, שופטים, משפטנים מהאקדמיה, עורכי דין, רבנים, פסיכולוגים וארגונים לשינוי חברתי. כנהוג בנושאים הלכתיים, ההסכם לכבוד הדדי קיבל הסכמה לתוקף ההלכתי שלו מאת רבנים מובילים ובמיוחד הגר"ן – הרב זלמן נחמיה גולדברג זצ"ל, דיין בבית הדין הרבני הגדול; והרב שאר ישוב כהן זצ"ל, ראב"ד בית הדין הרבני חיפה ורב הראשי לחיפה; ועוד רבים.

ההסכם לכבוד הדדי הציל מספר ניכר של נשים שבני-זוגן נקטו בעמדה של סרבנות-גט ואיש צעיר אחד – כפי שדווח לנו. ברגע שהוזכר לסרבן/ית הגט שבני הזוג חתמו על ההסכם לכבוד הדדי ומה משמעות ההסכם, סרבן/ית הגט מיד הגיע/ה להסכם גירושין יחד עם מבקש/ת הגט והגט סודר תוך

---

¹ מנהלת הפרויקט למניעת עיגון וסירוב-גט, תנועת 'ישראל הצעיר' בישראל והסוכנות היהודית; נציגת 'תהל' בקואליציית עיקר.

² iyim.org.il/prenup/heb

מספר שבועות. יש לציין שהרכבים שונים של בית הדין הרבני הממלכתי סידרו גט ביודעם שבני הזוג הגיעו להסכמה להתגרש על בסיס ההסכם לכבוד הדדי.³

ההסכם לכבוד הדדי מביא את בני הזוג להידברות ולגירושין שקטים. כך שני בני הזוג מסוגלים לנהל הורות משותפת לילדיהם ולהמשיך הלאה בבניית תאי משפחה בריאים. אלו הם אבני היסוד של חברה יהודית חזקה.

בלפחות שתי מועצות דתיות היום ההסכם לכבוד הדדי מחולק לזוגות בעת רישום נישואיהם – במועצה הדתית של אפרת במשך מספר ניכר של שנים ולאחרונה גם במועצה הדתית של תל-אביב. ראוי היה לו המשרד לשירותי דת תרם את חלקו על ידי הסברים, חינוך, חוזר מנכ"ל והוראות לכל מוקדי רישום הנישואין, שיש להציע לכל זוג במדינה את ההסכם לכבוד הדדי מלווה בדף הסבר, בעת רישום הנישואין. זה צעד ראשון מתוך צעדים משמעותיים נוספים, שבכוחו למנוע היווצרות עגונות וסירוב-גט.

---

³ כפי שדווח כבר בשנת 2008, על ידי מנהל בתי הדין הרבניים דאז, הרב אלי בן דהן. ראו: רחל לבמור, **מנעי עיניך מדמעה: הסכמי קדם-נישואין למניעת סירוב גט**, הוצ' אריאל-מפעלי תורה ומועצת רבני ישראל הצעיר, ירושלים תשס"ט, עמ' 195.